

Червонарм

Юрій Яновський

Він умирав. Передсмертний відчай охопив його серце. Він ще був зовсім молодий і не знав, як умирати. Але що це була саме смерть, він відчув раптом і глибоко. Він гинув у повній темряві, здійнятій високо під небо й пронизаній холодним туманом. Він стояв, зіпершись на гвинтівку, ноги його вгрузали глибше й глибше, східний вітер гнав воду гнилого моря просто на нього.

Стріляли кулемети, прожектори сікли туман, спалахувало й захлиналися "ура" його товаришів, вони атакували берег; перейшовши море, вони билися за Литовський півострів уперто, зціпивши зуби; другу добу тривав шалений штурм.

Він стояв, затиснувши рану рукою, і темрява була жорстока, він не кликав і не стогнав, він умирав стоячи,— і він не знав, що так умирають в легендах. Очі його вдивлялися в темряву, як у вічність, треба мати мужнє серце, щоб не заплакати.

І серце його було мужнє. Очі його були сухі. Ракети спалахували перед ним і не могли пробити темряви. "Як хочеться побачити сонце!" — прошепотів він, ще дужче затискуючи рану рукою, ще важче спираючись на гвинтівку.

Він був зовсім молодий борець, і дівчата ще було смикали його жартома за вуха, а ось стояв і вмирав насправжки, як повний парубок, як воїн революції, вмирав під Перекопом, стоячи в гнилому морі² — Сиваші. —

Хай твориться легенда, хай підноситься пісня! Він стоїть перед нами в темряві й тумані, він умирає за революцію в далеких просторах героїчного 1920 року він не плаче, хоч сам іще зовсім молодий і не знає, як умирати; він стоїть, зіпершись на гвинтівку,— хай твориться легенда!

І його, єдиного з десяти тисяч, знайдено ось через п'ятнадцять років. Він стоїть у насиченій сіллі твані Сиваша. Він не змінився. Шрапнельну рану під серцем він затискає рукою, і гвинтівка — в його другій руці. Він залишився молодим— цей червонарм далекого і славного 1920 року!

І ревли труби оркестрів, гупали залпи, колихалися бойові прапори, пробиті кулями, обпалені вогнем баталій. Ішли за труною діти й юнаки, робітники й колгоспники, червоно-армійці й моряки,— щаслива, непереможна країна соціалізму.

Хай твориться легенда!

1935

1 Черво нарм — червоноармієць.

2 ...в мирав під Перекопом, стоячи в гнилому мор і...— Герой новели — учасник Перекопсько-Чонгарської операції в битві за Крим (1920), борець ударної групи військ Південного фронту, яка в ніч на 8 листопада форсувала Сиваш.